

Knopgården

Ejer: Ruth og Johannes Jørgensen

Adresse: Løvevej 11, Bryrup

Offentlighed: privat skov

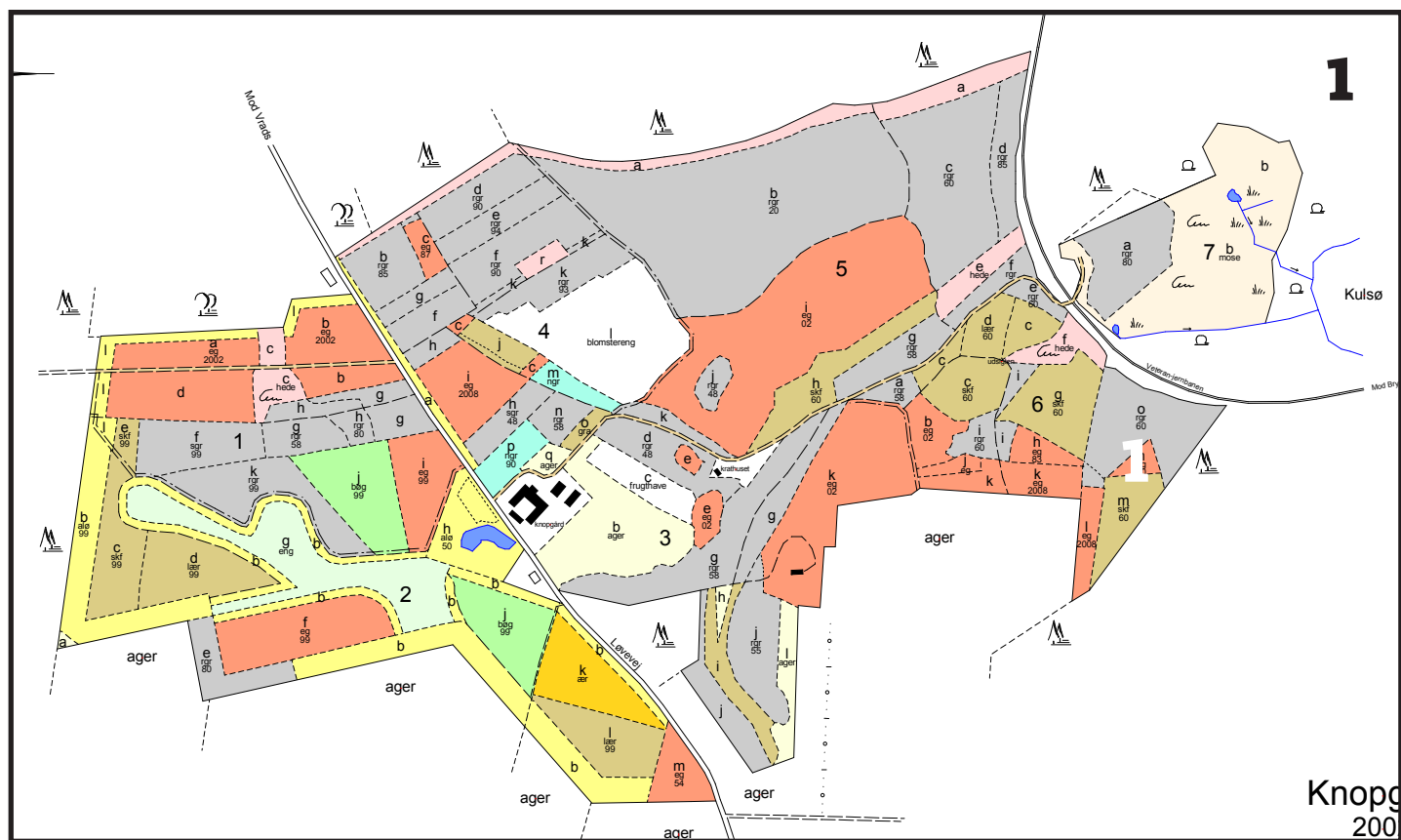
Formål: Drift af skov- og landbrugsejendom med store herlighedsværdier og stor jagt på kronvildt.

Vurdering: En meget smuk og afvekslende ejendom i et stærkt kuperet terræn. Også den nyere skovrejsning er anlagt med stor sans for skift i træart og skift mellem skov og åbent land. Skovbevoksningerne er dog delvis ret hugstforsømte og herlighedsværdierne er for dårligt udviklede. Rumlige stabiliseringsbælter af de yngre nåletræsbevoksninger bør gennemføres. Stabilisering af skov, åbning af skoven af æstetiske hensyn og bedre jagtmuligheder kan forenes i en ændret struktur i dele af skoven.

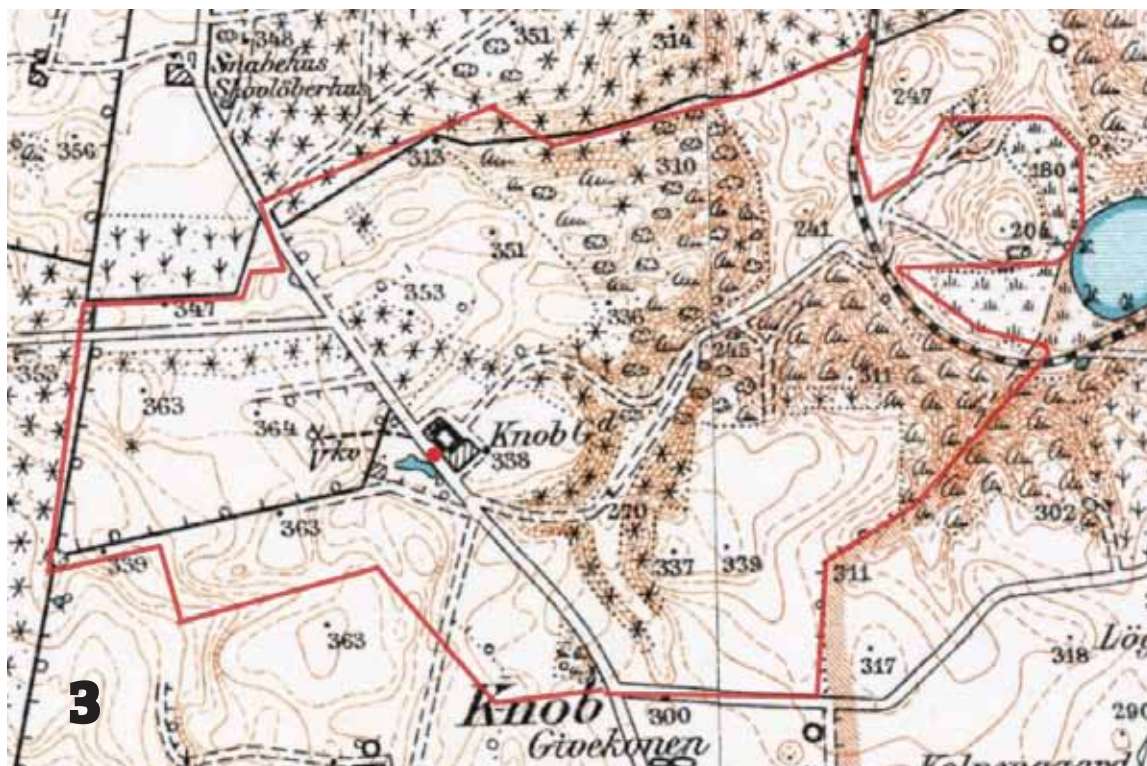

Indledning

Knopgården ligger i et stærkt kuperede morænelandskab tæt på Kulsø. Jorder skønnes overvejende at være sandet/gruset, men med en overvejende god nåletræsbonitet. Mens de mere flade strækninger mod vest ser ud til at have været dels opdyrkede og dels lyngbeklædte gennem slutningen af 1800-tallet (utydeligt højkantskort), viser lavkantkortene fra begyndelsen af 1900-tallet derimod tydelige løvtræ-signaturer på de nordlige skråninger (afd. 5) og overvejende nåletræ-signaturer på de sydlige skråninger (afd. 6) - se billed 3. Det skønnes at de nordlige skråninger har rummet gammelt egekrat, men dette område er i dag stærkt domineret af rødgran. Allerede luftfotoet fra 1954 (billed 39) antyder udbredt forekomst af nåletræ i

afdeling 5. Hele den centrale og vestlige del af ejendommen har været dyrket landbrugsmæssigt op gennem det meste af 1900-tallet, men tilplantningen med skov har gradvis spredt sig fra øst mod vest, afsluttende med skovrejsningen på store dele af jorderne vest for Løve-Gravvej i 1999 og 2002. Ejendommens sydlige marker dyrkes stadig i landbrugsmæssig drift. Det samlede skovareal er 73 hektar – heraf altså 17 hektar skovrejsning fra 1999 og 2002.

Den ældre eksisterende skov

Den ældre skov er ikke besøgt i detaljer og den følgende tekst må derfor opfattes som indikative og inspirerende betragtninger. Skoven fortjener en detaljeret gennemgang og udarbejdelse af bevoksningsvise handlingsplaner. For at udvikle ejendommen optimalt må ejer enten tilegne sig skovbrugsmæssig viden eller betale for at få udviklet handlingsplaner.

En stor del af den ældre skov ligger i et stærkt kuperet terræn, som rent driftsteknisk gør skovplejen vanskeligere. Hvis man dog „samler sammen“ over mange bevoksninger vil der stadig være økonomi i at få plejet bevoksningerne, men det kræver en særlig sammensætning af udstyr og personel. Der findes – specielt mod nord – store sammenhængende rødgran bevoksninger, som let kan hugstplejes, men mod syd er bevoksningerne mere fragmenteret på stærkt skrånende terræn.

Bemærkningerne knytter sig særligt til to forhold: a) utilstrækkelig hugstpleje, b) målrettet udvikling og pleje af gamle egekrat i udvalgte områder.

Ikke mindst på de vanskeligt tilgængelige arealer (men også på flere lettilgængelige områder - billed 18 fra litra 4f) er flere bevoksninger for svagt tynkede eller helt uplejede (billed 9). Dette medfører at træerne udvikler opknebnede kroner og bevoksningen udvikler den sociale stabilitet på bekostning af træernes enkelttræ-stabilitet (billed 4-6). Herigennem bliver bevoksningerne mere følsomme overfor storm og tørkeskader

Billed 8 viser en blandet løvtræbevoksning (afd. 4c), hvor eg er sat som hovedtræart. Men den bliver stærkt trykket af indblandingsarterne, som i reglen er væsentlig højere end egen.

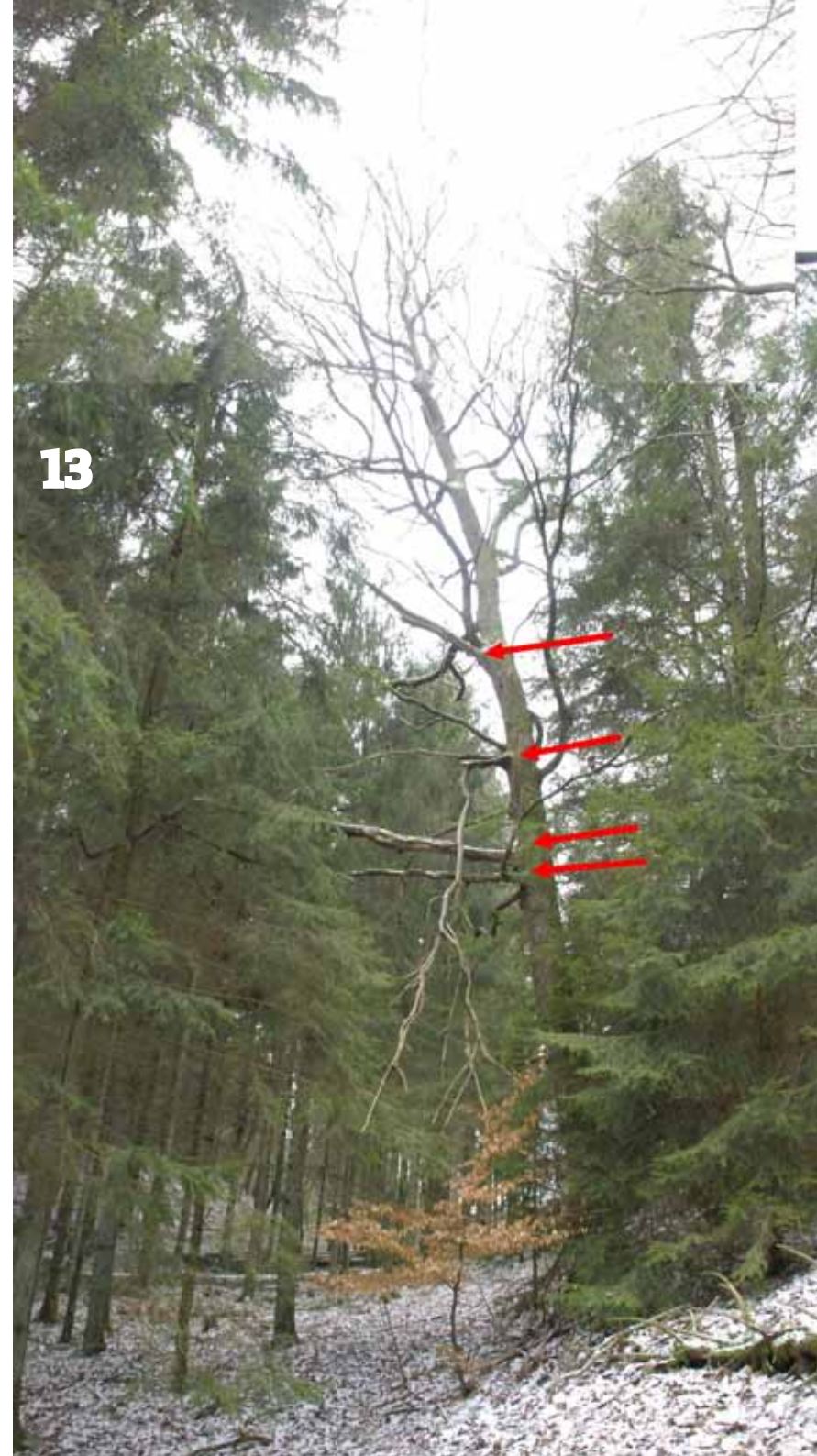
- især hvis der tyndes eller hvis bevoksningen bliver eksponeret efter afdrift af nabobevoksning. Billed 7 viser stormskader fra bevoksningen i billed 6). Hugst i sådanne hugstforsømte bevoksninger bør derfor føres svagt men hyppigt og man bør sikre en differentieret hugst i tid og rum. Sagt på en anden måde: man bør ikke tynde nabobevoksninger på samme tid, men altid forskudt i tid. Dette fremmer ikke rationaliteten i hugstplejen – alternativt må man tage chancen for stormskader hvis man „rydder op over større flader på én gang“. Også i de mellemaldrende løvtræ (f.eks. afd. 2h) mangler hugst – ikke mindst når bevoksningerne er beboelsesnære, hvor man nok prioriterer æstetiske værdier mere end træproduktion (billed 5).

Billed 9 viser en skråning i en slugt i afd. 5a. De lidt større rødgraner har oprindeligt stået spredt og mere solitært og de

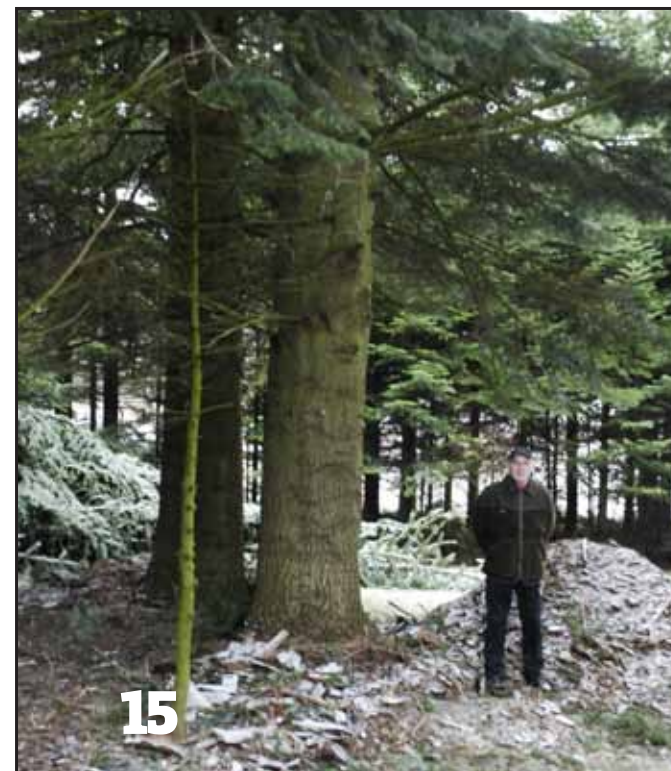
små "tændstikker" i bevoksningen er givetvis selvsåede graner, som der hverken er lysnet for eller tyndet i. En situation som i billed 9 havde faktisk en overgang tilbudt muligheden af at udvikle en plukhugst-struktur på stedet, men dette er ikke længere muligt: Der kan ikke bygges på forrynkelsen længere.

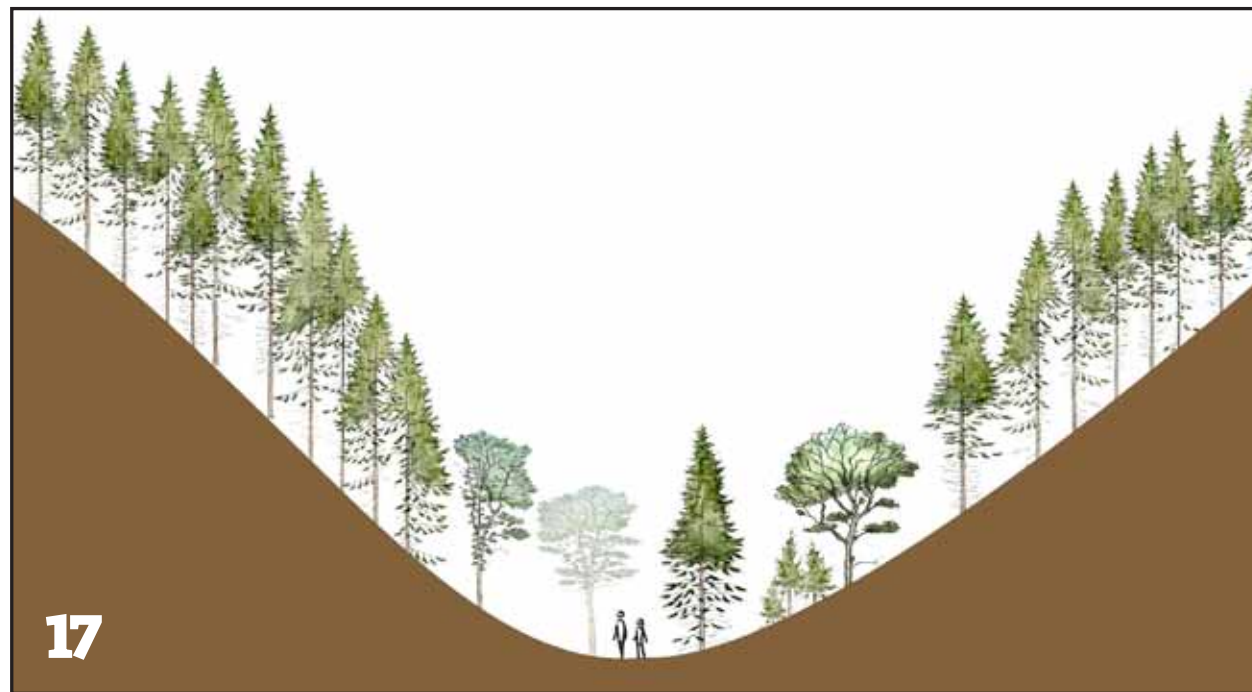
Det andet meget tydelige problem er den uglejede kobling af rødgran og gammelt egekrat. Det er et almindelig kendt problem at nåletræ (ofte rødgran) sår sig selv i gamle egekrat og med tiden vokser op og ødelægger kronen i egetræerne (billed 13). Egens grene tåler ikke beskygning og når de nedre grene dør, bliver egetræerne meget voldsomt svækkede i både vækst, sundhed og mulig livslængde. Koblingen af eg og rødgran kræver altså løbende nedskæring – i det mindste omkring udvalgte egetræer. Når egne står mere spredt (som flere steder på Knopgården) kan man udmærket have en nåletræsproduktion med spredte egetræer, men man bør – af mange årsager – søge at bevare et antal gamle ege. Dels er der givetvis tale om en gammel dansk genpulje fra et tidligere mere udbredt egekrat og dels udgør disse spredte egetræer meget smukke æstetiske og naturmæssigt værdifulde indslag i landskabet. En

målrettet nedskæring af nåletræ omkring udvalgte egetræer bør derfor iværksættes hurtigst muligt. Endvidere anbefales gennem hugst at åbne op og tydeliggøre forskellige dalstrøg eller slugter, således at de tilbageblivende træer opnår en større enkelttræ-stabilitet og således at udsigten delvis forbedres (billed 14, 17, 18). Dette fordrer dog - som tidligere nævnt - at man er villig til med jævne mellemrum at nedskære naturlig opvækst, ellers kommer arealet til at se ud som på billed 9. Ældre lufttotos (billed xx) antyder at en sådan ændring af strukturen iøvrigt bringer flere slugter tilbage til tidligere tilstande. Læs iøvrigt nærmere under „landskab og æstetik“.

Den rige naturlige foryngelse i skoven kan altså være et problem i relation til at friholde åbne arealer og halvåbne skovstrukturer for opvækst. Men naturforyngelsen er også et stort gode i relation til naturlig foryngelse af skoven (billed 12). Således har man på udmærket vis forsøgt sig med en gruppevis foryngelse i en lysbrønd i den nordøstlige del af skoven (billed 10, 11). Når blot man samtidigt undlader hugst i en bælte rundt om lysbrønden, er dette en forholdsvis ufarlige foryngelsesteknik. Afdeling 4i er forsøgt forynget med eg i 2008, men denne afdeling er nu næsten helt vokset til i selvsået birk. I billed 16 anes netop en lille eg midt i billedet. Set udefra, forekommer antallet af egetræer meget begrænset og de få som kan erkendes står meget undertrykt af birk. Etableringen og kulturplejen på dette sted har slået fejl. Et fladedækkende rydningsarbejde er meget omkostningstungt og nok ikke længere anbefalelsesværdigt, men punktvis rydning rundt om enkelte udvalgte egetræer kunne måske sikre egens langsigtede tilstedeværelse i et landskabsmæssigt design, hvis dette prioriteres højt. En sådan punktvis rydning skal dog gennemføres flere gange indtil egne kan klare sig i konkurrencen med birk. Alternativt må man affinde sig med en forkultur af birk, som så underplantes på et senere tidspunkt.

Skovens ofte noget fragmenterede bevoksninger har stedvis skabt enkelte meget flotte, sunde og stabile træer til stor værdi for ejerglæden samt mulighed for naturforyngelse (billed 15, 18).

Billed 19 viser skovrejsning med bøg i litra 2i. Bøgens vækst er så fremragende på den tidligere landbrugsjord at der opstår stor fleksibilitet i afvirkningen af rødél-ammétræerne (træet midt i billedet). Rødel-træerne rager dog en del op over bøgene og en hugst af disse ammetræer anbefales.

Skovrejsningen

Skovrejsningen er på mange måder meget succesrig, idet der dels er valgt fornuftige træarter til lokaliteterne og dels er indlagt et smukt engdrag midt i skovrejsningen med bugtede bevoksningsrande (afd. 2 - billed 20). Skovrejsningen er også på smuk vis indrammet af skovbryn med flere buskarter, hvilket også er gennemført ind mod den indre slette (billed 20). Dette farvevariation i blomster og beløvning, når man færdes på sletten. Der er endnu ikke hugget rødél-ammétræer i løvtræbevoksningerne, men heldigvis har specielt bøgene vist en meget stærkt vækststudvikling, så de ikke er blevet voldsomt trykkede af rødél-ammétræerne (billed 21). Afdeling 2f var planlagt at skulle udvikle sig med eg som dominerende træart, men desværre er der anvendt en blanding hvor 3 individer af henholdsvis eg og bøg afveksler hinanden (billed 22, 23). Det er ikke hensigtsmæssigt at blande disse to træarter, som er henholdsvis en lystræart og en skygetræart. Dels bliver egetræerne trykket af den skyggegivende bøg

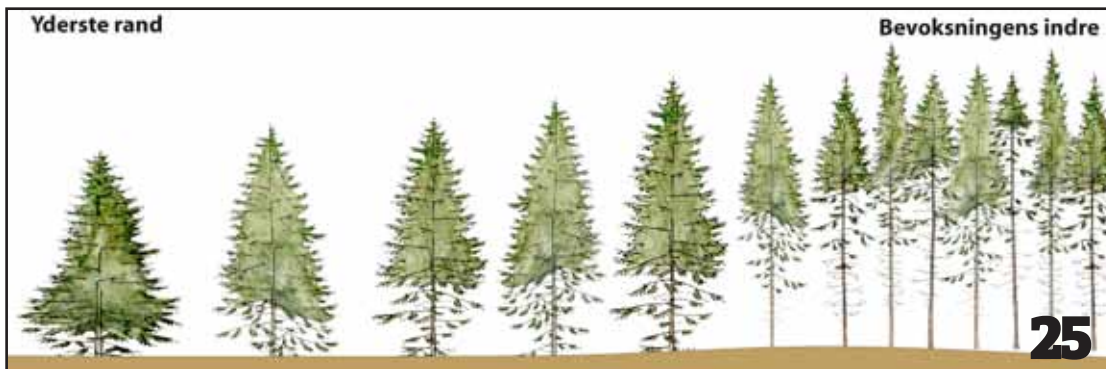

og dels bliver egne spist af hjortevildtet (billed 23 midt i billedet). Så denne bevoksning udvikler sig nok alligevel til bøg. Blandingen af rødgran og Douglasgran er meget vellykket, idet Douglasgraner næsten overalt vil overvokse rødgranen (billed 21). Dette stabiliserer Douglasgranen i ungdommen, lader Douglasgranen gradvis udvikle en større og større individuel stabilitet og det giver fleksibilitet m.h.p. behovet for tynding. Nåletræbevoksningerne burde dog randstabiliseres – specielt ud mod den centrale eng og mod syd, hvor der er agermarker udenfor skovrejsningen. (Se en beskrivelse af randstabilisering i rapportens om Skovdal på side 5.) Især den hurtigt voksende bevoksning med hybridlærk skulle have været tyndet tidligere – ikke mindst fordi planteafstanden nærmer sig de 1x1 meter (billed 24). Som situationen er nu, bør man kun tynde hver anden kulisse af gangen. Til gengæld bør en sådan rumlig differentieret hugstbehandling iværksættes hurtigst muligt – på trods af begyndende stormskader.

Rumlig stabilisering

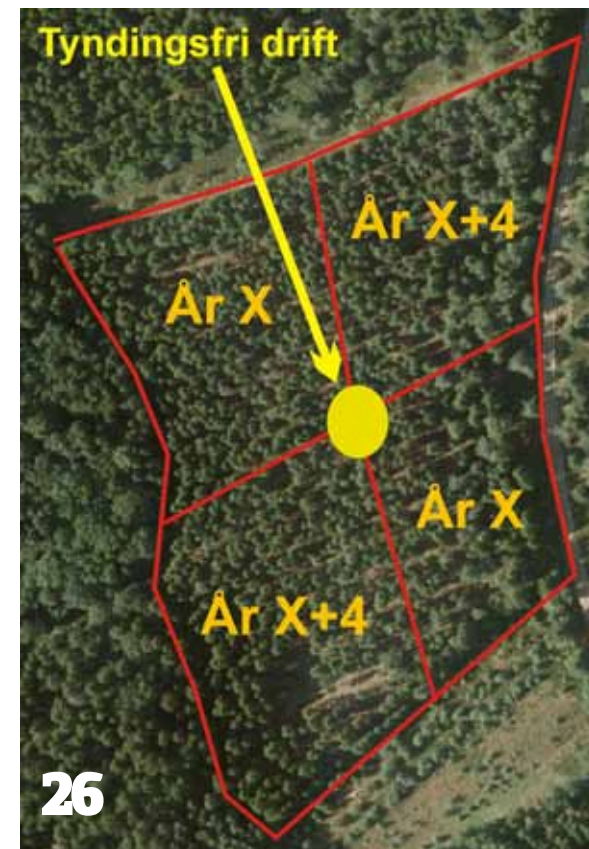
Stormfald er det allerstørste problem i driften af nåleskov i Danmark. Man bør derfor bruge forskellige metoder til at forebygge stormfald. Det er vigtigt at forstå, at på den ene side medfører enhver tynding reduktion af bevoksningens stormstabilitet umiddelbart efter tyndingen, men på den anden side er det nødvendigt at tynde bl.a. for hele tiden at videreudvikle træernes enkelttræ-stabilitet. Efter hver hugst tilpasser sig de resterende træer sig med en stabiliserende adaptiv vækst: de styrker rødderne og

den nedre del af stammen og bevarer dybe kroner. Men gradvist lukker kronetaget sig igen efter hugsten og gradvist flytter træerne igen vækst fra træets bund (rødder og nedre stamme) til stammens øvre dele samtidigt med at de nedre grene bortskygges. Bl.a. derfor skal hugst gentages med 3-7 års mellemrum. Hver gang der hugges og jo stærkere der hugges, jo mere styrkes træernes enkelttræ-stabilitet og jo mere uafhængig bliver bevoksningen af den sociale stabilitet (gensidig læ og kronekontakt ~ „træerne står skulder ved skulder“). Hvis hugsten er så hyppig og hård, at træerne bevarer grønne kroner helt til jorden, opnår træerne en så høj enkelttræstabilitet, at man næsten kan tale om semi-solitære træer. Solitære træer er totalt stormresistente (så længe de ikke har råd eller lign.). Dette princip benyttes i randstabiliseringen (se nedenfor). Hvis hugsten er sjælden og svæg, får træerne meget små og højt løftede kroner og stammerne bliver tynde, slanke (lav afsmalning, højt H/D-forhold) med svage rødder. Sådanne træer har næsten ingen enkelttræ-stabilitet (dvs. kan ikke overleve uden naboer) – men bliver totalt afhængige af den sociale stabilitet (lukket kronetag). Et lukket kronetag med høj social stabilitet er imidlertid også en god sikring mod stormfald, og dette princip bruges i „tyndingsfrie stabiliseringsbælter“.

1. Randstabilisering: Både i kulturfasen og i forbindelse med det første flisnings-indgreb (eller brænde- eller pælehugst) bør anlægges bælter med randstabilisering i potentielt vindeksponerede bevoksningskanter. Ved en randstabilisering sikres en gradvis aftagende enkelttræ-stabilitet bennem bæltet ind mod bevoksningens indre (billed 25). Dette koncept er nærmere beskrevet i analysen af ejendommen „Skovdal“ på side 5.
2. Tyndingsfrie stabiliseringsbælter: Hvis bevoksninger er blevet over 12-15 meter høje, er det for sent at tynde sig til regulære randstabiliseringsbælter og man bør da overveje at efterlade den yderste kulisse som tyndingsfri kulisse, fordi sådanne også er stormstabile

– grundet den sociale stabilitet. Når utyndede bevoksninger bliver ældre, bryder de dog ofte sammen p.g.a. rodkageløsning og tørkeskader, men tyndingsfrie bæltter kan beskytte en bevoksning i ganske mange årtier. Alternativt tyndes sådanne ydre kulisser 4 år forskudt i tid i forhold til bevoksningernes indre.

3. Tidsmæssig og rumlig differentieret hugst i bevoksningen: Frem for alt bør man overveje helt konsekvent at anvende tidsmæssig differentieret hugst i nåletræbevoksninger. Det vil sige at man opdeler større bevoksninger (eller mindre nabobevoksninger) i blokke, og så tynder man kun hver anden blok af gangen. De oversprungne blokke tyndes så efter 3-5 år, og ved den lejlighed undlader man så at tynde i de først behandlede blokke og visa versa (billed 26 vedr. afdeling 5 litra c/d). I følsomme områder - f.eks. hvor blokke-dene mødes i midten eller langs en eksponeret rand anvendes tyndingsfri drift. En sådan differentieret hugst bør især anvendes, hvis bevoksningen er hugstforsømt – dvs. hvis bevoksningen er stabilitetsmæssigt meget afhængig af den sociale stabilitet (dvs. lukket kronetag).

28

Natur og biodiversitet

Udover de ældre og yngre skovarealer og de nævnte marker og skovenge indeholder ejendommen også et mere „vildt“ stykke natur tæt på Kulsø. Her afveksler fugtige lavninger (billed 28) med tørre sandede forhøjninger (billed 29) og flader og den oprindelige hedevegetation er efterhånden trængt tilbage af spredte trægrupper, enkelttræer, enebær, pilekrat og en græsdomineret bund. Stedvis findes mere eller mindre dystrofe kær. Dette område i afd. 7b rummer meget store naturmæssige værdier og i øvrigt står kronvildtet gerne i området. Imidlertid bør også her overvejes en plejeplan for området – i det mindste bør overvejes at fælde træer enten over hele fladen eller i transekter, så der igen skabes udsigt til Kulsø.

I øvrigt rummer ejendommen store naturværdier med det stærkt varierede landskab. Også de gamle egetræer er vært for en meget rig flora/fauna og det bør tilstræbes at sikre dominans og kontinuitet af et sådant ege-domineret område bl.a. i afdeling 5i. Flere steder har væltede træer fået lov at ligge til glæde for svampe og insekter (billed 27).

Den rige variation også mellem lukket skov, skoveng (afd. 2g), blomstereng (afd. 4i), hede og rekreativt dyrket mark (afd. 3b) er også med til at sikre en stor rigdom i habitater.

29

30**31****32**

Struktur og aldersvariation

Grundet ejendommens historie, hvor vegetationstypen skov gradvist over et helt århundrede er blevet udvidet fra øst mod vest, findes en meget stor strukturel diversitet og en flot aldersvariation på ejendommen. Kun punktvist på skovrejsningsarealet kunne man have ønsket sig et par holme eller endda bevoksninger af poppel til sikring af en større højdemæssig variation på disse 17 hektar. Lige tæt på beboelsen er en mindre Nordmannsgran juletræskultur udviklet, således at de spredte ældre graner er underplantet med nye små Nordmannsgraner. Det giver et to-etageret skovbillede, som netop nu er særlig smukt (billed 30). Med mindre de små træer høstes som juletræer, vil højdeforskellene i løbet af 20 år dog udviskes og derefter vil bevoksningen fremstå som et mere homogent massiv. Havde man plantet nogle langsommere voksende træer og buske, ville den fler-etagerede struktur have været bevaret i flere årtier.

33

Afveksling mellem skov og åbent land samt anvendelsen af det åbne land

Også hvad angår den storskalerede variation mellem lys og mørke, lukket og åbent, skov og mark/slette er Knopgården rigt udstyret. På marken (afd. 3b), lige uden for beboelsen, dyrkes forskellige og skiftende rekreative markafgrøder – herunder solsikke, hør og havre og blodkløver. I kanten af marken – og udenfor ejernes store flotte orangeri (billed 33, t.v.) – findes en mindre æbleplantage (billed 32), ligesom der er anlagt en vingård, som (med nogen variation grundet svamp) giver udmærkede udbytter (billed 31).

I overgangen mellem den ældste skov og den mellemaldrende skov er udlagt en stor blomstereng (litra 4i - billed 34). Nu er det overvejende græs, cikorie og flerårig lupinen, som er tilbage. Der er spredte selvsåede grupper af rødgran på blomsterengen, som må fjernes, hvis arealet fortsat skal være under plov til kontrolleret vedligeholdelse af en blomstereng.

Endelig findes jo den anlagte skoveng midt i skovrejsningen (afd. 2g - billed 20, 35). Bortset fra en vildtager henligger skovengen dog i gammel brak, hvilket er lidt ærgerligt. I det mindste ville det være hensigtsmæssigt at sikre brak i forskellige omdrifter, således at der dels kunne findes barjordsområder og ung brak med frøkrudter til fuglevildtet. Man kunne også forestille sig græsning på arealet m.h.p. at udvikle arealet i retning af

34

35

36

fattigt overdrev, eller der kan drives regulær høslet. På samme måde som med blomsterengen er en vis udnyttelse eller pleje af arealet vigtigt, da det ellers langsomt springer i skov. Arealet rundt om søen var indtil for få år siden tilvokset med selvsået fyr. Disse fyrretræer har ejeren dog rykket op med en frontlæsser. Samtidigt er fældet flere mellemstore løvtræer – kun enkelte spredte solitære træer er efterladt på plænen ved side af søen (forsidebilledet t.v.). Græsset på denne plæne holdes forholdsvis kort gennem slåning. Det foreslås at hugge et hul i randen af mellemaldrende løvtræ rundt om plænen af hensyn til udsynet – se næste kapitel.

I afdeling 1 er reserveret et lille område til udvikling af hede, men i øjeblikket ser vegetationen ud til at være domineret af græsser (billede 37). At genetablere hede efter skov kan være en ganske vanskelig opgave – ikke mindst hvis jordens indhold af kvælstof er høj, idet dette favoriserer græsarterne overfor lyngarterne.

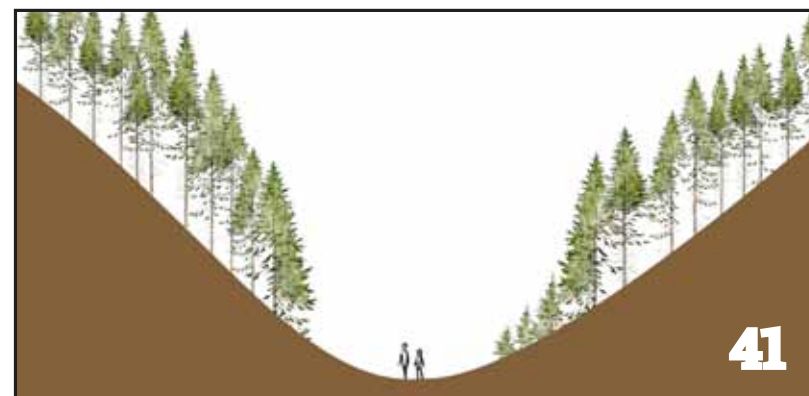
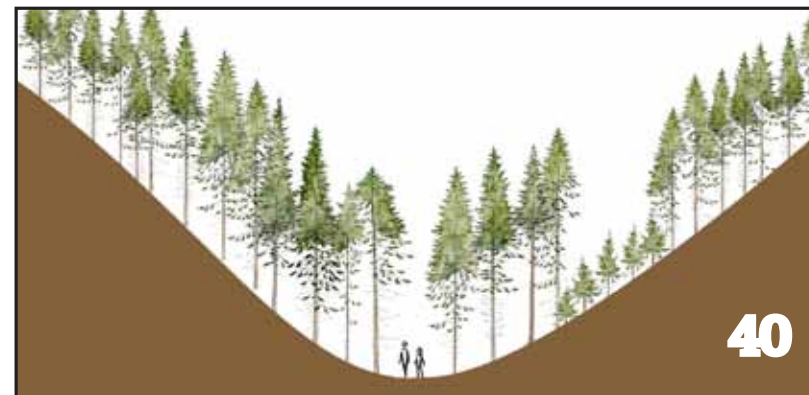

37

Landskab og æstetik

De meget voldsomme topografiske forskelle giver potentielt spændende muligheder for at designe vegetationen, så træerne enten fremhæver eller afdæmper landskabets konturer. I den forbindelse er det meget interessant i tolke de gamle kort og luftfotos, fordi skovens udbredelse har ændret sig meget voldsomt igennem de sidste 150 år. Sammenligner man f.eks. angivelsen af hældninger større end 6 grader i billed 38 med luftfotoet fra 1954 i billed 39, så ser man at den lange slugt, som fører fra syd mod nordøst på ejendommen, var friholt for beplantning på dette tidspunkt. Det skønnes at slugten (undtagen foroven) har været udlagt til græsning med skoven trukket et stykke op langs skråningens sider. Mod nordøst i slugten, hvor den flader meget ud, har skoven også været mere åben mod nord, hvor der skønnes at have været resterne af et gammelt egekrat med kun få spredte gamle træer omgivet af lyng. I dag er alle skråninger totalt bevokset med nåleskov helt til bunden af slugterne (billed 1 og 2) og det gamle egekrat er domineret af rødgran (billed 9, 13). Begge anvendelser af beplantning i slugter har sine charmer og fordele/ulemper, som søges illustreret i billed 40 og 41. Når slugten er helt dækket af gammel skov færdes man i bunden af en mørk skov som lukker sig over en og man ser skråningerne inde under de høje gamle træer (billed 9), ligesom man oplever skovens foryngende grupper

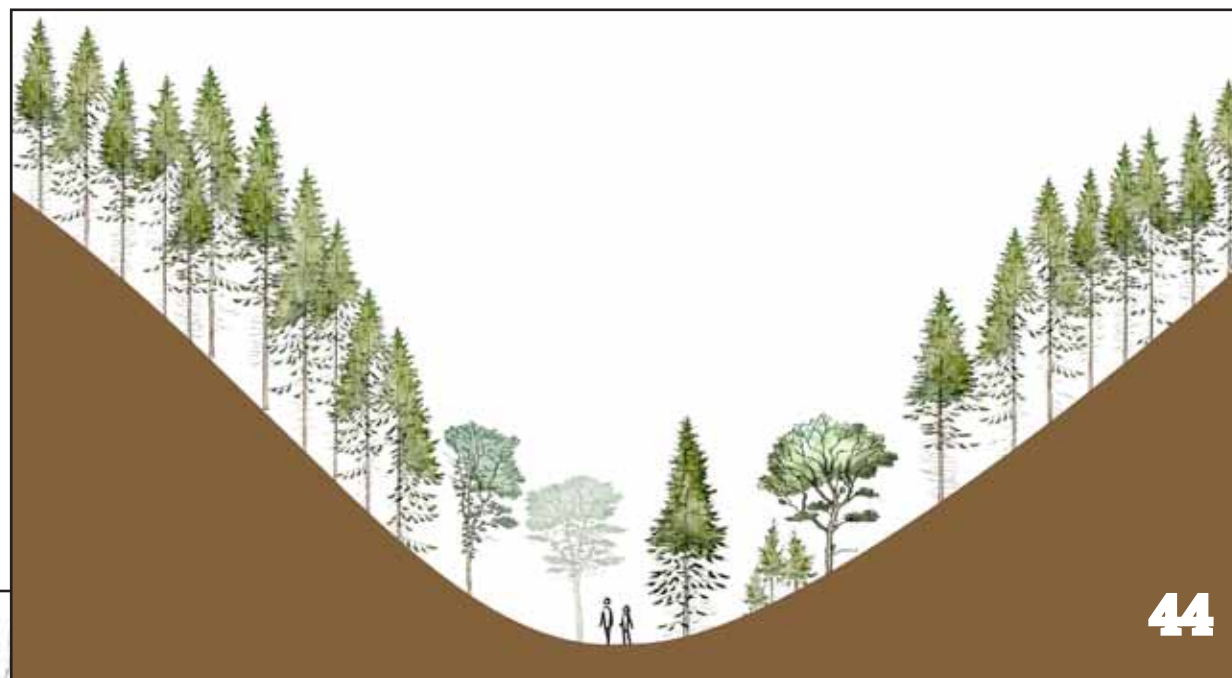
længere oplever at være inde i skoven, men udenfor den (bl.a. fordi de yderste træer har grene til jorden og lukker af for kig ind under træerne). Dette medfører at skoven rejser sig bombastisk på begge sider af opleveren og giver en forstærket oplevelse af landskabets variation (billed 41). De to måder at arrangere skovbeplantning i slugter på, giver altså meget forskellige oplevelser og måske kan man kombinere dem for at opnå maksimal oplevelsesmæssig variation: lukket skov øverst i slugten som pludselig går over i åbne slugter på det nedre stykke, hvor slugten også gradvis breder sig ud mod det fladere landskab. Det bør jo bemærkes at løsningen med en åben dalbund kræver at man overvejer en pleje af dette åbne areal. Hvis der ikke sker en afgræsning eller høslet eller lignende i dalbunden, vil den hurtigt vokse til med unge træer som antydnet i billed 41 til højre (og som i billed 43). Det betyder at landskabsbilledet med den åbne dalbund ikke kan bevares uden en målrettet arealpleje.

af småtræer i et tydeligt skovmiljø (billed 12). Med andre ord: man er *inde i* en lukket skov og ser skråningerne under træerne (hvis træerne er gamle nok og kronerne løftet fra jorden) - se billed 40 og 42. Hvis slugten derimod er åben i bunden og skoven begynder et stykke op ad skråningerne, så oplever man i langt højere grad landskabet og topografiens styrke, dels fordi man har et langt længere udsyn foran sig, men også fordi man ikke

En tredje design-mulighed for sådanne skråninger er anvendelsen af spredte egetræer (eller rødgraner) i bunden af slugten (billed 44). Den mindre slugt tværs gennem afd. 5i, som munder ud i hjørnet af blomsterengen, er præget af et sådant design - bortset fra at de spredt stående træer kun findes i en smal stribe i bunden (billed 43). Endvidere kræver også dette design at bunden i slugten holdes fri for opvækst, da man ellers hindres i et frit udsyn (billed 43 og 44).

Ejendommen indeholder – vist fra gammel tid – et udsigtspunkt, som er relativt let at

friholde for træer, fordi arealet skråner så voldsomt mod nordøst. Det er således kun træerne umiddelbart nedenfor udsigtspunktet, som skal holdes nede. Der er på stedet en bænk, hvor ejerne smukt kan nyde udsigten til Kulsø blot 500 meter mod nordøst (billed 45).

Det er også vigtigt at holde fast i den store æstetiske værdi af ejendommens åbne arealer inde i skoven – selv om dette kræver en målrettet vedligeholdelse. Disse mange overgange mellem lukket skov og vide lysninger er en stor berigelse under færdslen. Ud over de allerede nævnte åbne arealer indeholder ejendommen således også en lang smal stribe hede langs den nordlige skel-linie (billed 36). Men også dette hedeareal er ved at vokse til i selvsået fyr og løvtræ og kræver altså pleje for at bestå.

46

47

48

49

Den iøvrigt smukt anlagte skoveng i skovrejsningen er afskærmet fra beboelsen af en lille strimmel løvtræ, hvilket er en smule ærgerligt. Det forekommer ganske oplagt at fjerne denne gruppe træer, således at der både bliver udsigt fra beboelsen til den højere liggende skoven (billed 46), ligesom der fra skovengens højeste punkt bliver udsigt til søen og huset (billed 47 - taget fra Hochsitz på stedet). Den nødvendige åbne transekt er også vist på billed 48. Denne lille barriere for landskabelig æstetik kan fjernes med små midler (gul ring i billed 46 og 47).

Vandmiljøer

På trods af lokalitetens sandet/grusede jord har der gennem århundreder ligget en lille sø vis a vis beboelsen (som oprindeligt har været en landevejskro) - se billed 46. Endvidere findes der våde kær og mindre vandhuller i det åbne landskab tæt på Kulsø.

Grundet den sandet, grusede jord, er det ikke oplagt at skabe yderligere naturlige vandhuller på ejendommen, selv om vildtet nok kunne have glæde af et par yderligere drikkemuligheder i det ellers tørre landskab. Kunstige vandhuller ville kræve anvendelse af en gummimembran.

Vej- og stisystem

Ejendommen er kun svagt udviklet med regulære befæstede skovveje, men der er adskillige kørespor igennem skoven. På grund af den centrale frie slette i den unge skovrejsning findes her ingen hovedveje, da skovningstransport kan ske via denne slette. Et af de interessante elementer i skovrejsningen er et spor mellem bevoksningerne og skovbrynet ind mod sletten (billed 49), som giver en spændende mulighed for dels at opleve den lukkede skov til én side og et delvis åbent bryn med udsigt til sletten på den anden side. Dette spor er også velegnet til at iagttage vildtet samt til Pürchjagt. Sporet er dog efterhånden stærkt tilgroet med naturlig opvækst og det nødvendigt at vedligeholde disse spor med en klipper eller brakpudser med mellemrum.

Rekreation og offentlig adgang

Udover hvad allerede er omtalt af udsigter m.m., indeholder Knopgården adskillige andre rekreative værdier. F.eks. findes to ældre mindre sommerhuse i forbindelse med den ældre skov (billed 50). I det ene hus er endda indlagt strøm og vand. Begge huse er af en så høj alder at de har lovlig status og det er oplagt at renovere sådanne til eventuel udlejning eller lignende.

Skoven gennemskæres også af den gamle veteranbane mellem Vrå og Silkeborg og netop på Knopgårdens areal findes en gammel plads, hvor toget gør holdt og banen fra gammel tid har haft juletræssalg i forbindelse med kørsler i juletiden (billed 51). Iøvrigt er der kun adgang for offentligheden efter de normale regler via veje og stier.

Vildtpleje og jagt

Ejendommen ligger i en skovrigt område med store forekomster af både kron- og råvildt. Der optræder derfor nogen skrælleskader fra kronvildtet. Der blev i foreåret 2013 anlagt en vildtfoder-stribe på skovengen i afdeling 2 (billed 20, t.h.), som blev sået med majs. Kronvildtet spiste dog majsene allerede i takt med fremspiringen og majsene udviklede sig derfor aldrig. Der er således et meget betydeligt tryk af kronvildt, og det medfører de klassiske skrælninger af træerne (billed 52). Der er for nyligt set en gruppe på 15 krondyr på ejendommen. Ræve jages bl.a. fra kunstgrav (billed 53). Jagten er udlejet. Billed 54 viser krondyrenes "juletræ", hvor de opholder sig meget i slugten, som udgår fra blomsterengen.

Fortidsminder

Området rummer mange fund fra oldtiden og der er fredede gravhøje næsten på alle sider af, men ikke på selve Knopgården.

Ejendommens videre udvikling

Knopgården er en usædvanlig smuk og varieret skovejendom. Blandt de fremragende elementer på ejendommen, som kan fremhæves, er den stærke topografiske og landskabelige variation, den hyppige og spændende afveksling mellem skov og åbne naturtyper og en god aldersfordeling i skoven. Der mangler imidlertid fokus i udviklingen af både bevoksninger og åbne arealer. Også træartsvalget kunne være bredere – f.eks. er der meget lidt bøg på ejendommen. Mange af skovens arealer har udviklet sig uden rigtig pleje og der er brug

for en målrettet hugstpleje for både at udvikle skovens ikke ubetydelige produktive værdier samt de naturmæssige og æstetiske herlighedsværdier. Skovrejsningen trænger også stedvist til til en målrettet hugstpleje. Endvidere bør man overveje alternativer til vedligeholdelse og pleje af de forskellige åbne arealer. Især på den nye „skoveng“ og den lange smukke hedestrækning langs nordskellet bør plejen fokuseres. Skovgræsning kunne overvejes. En udviklingsplan for det østlige „blandede“ naturområde tæt på Kulsø bør også udvikles med tiden, da området rummer store naturværdier og alternativt springer helt i skov.

Taksigelse

Ejendomsanalyserne er finansieret af Naturstyrelsen, 15. Juni Fonden, Skovdyrkerne og SkovByKon. Vi takker varmt for projektmidlerne – uden hvilke projektet ikke havde kunnet gennemføres. Der skal også lyde en varm tak til ejerne af de besøgte ejendomme. Ejendomsanalyserne udgør et centralt kildemateriale til vores kommende nye bog: "Skovrejsning, natur- og herlighedsværdier"

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

15. Juni Fonden

SKOVDRYKERNE